

Tax Policy Journal

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office
Edition 2, Volume 15, May 2020

คราฟต์เบียร์...จากเบียร์เถื่อนสู่การผลิตที่ถูกกฎหมาย และแหล่งรายได้ใหม่ของประเทศ

คราฟต์เบียร์ คือ ?

คราฟต์เบียร์ (Craft Beer) หมายถึง เครื่องดื่มเบียร์ทำเองที่มีลักษณะเป็นงานฝีมือ (Craft) ใช้กรรมวิธีหรือวัตถุดิบดั้งเดิม ได้แก่ มอลต์ ฮอปส์ ยีสต์ และน้ำ เป็นส่วนประกอบและไม่ใช่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ สมาคมผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ (Brewers Association) สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จะต้องเข้าองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ผลิตขนาดเล็ก (Small)
กำลังการผลิต ≤ 6 ล้านบาร์เรล
(≈ 700 ล้านลิตร)

2. เป็นผู้ผลิตอิสระ (Independent)
มีสัดส่วนความเป็นเจ้าของกิจการ/
ถือหุ้นส่วน $\geq 75\%$ ของมูลค่ากิจการ

3. ใช้วัตถุดิบดั้งเดิม (Traditional)
ในการผลิตเบียร์
หรือวัตถุดิบแปลกใหม่

การจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

จัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ที่มีกำลังการผลิต
 ≤ 2 ล้านบาร์เรลต่อปี

- 60,000 บาร์เรลแรก \$3.50/บาร์เรล
- 60,001 – 2 ล้านบาร์เรล \$16.00/บาร์เรล

เวียดนาม

จัดเก็บจากคราฟต์เบียร์เช่นเดียวกับเบียร์ทั่วไป
ในอัตราตามมูลค่าที่ 65%

ญี่ปุ่น

จัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ตามส่วนผสม
ของคราฟต์เบียร์

**Happoshu หรือ Low Malt Beer เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีรสชาติเบียร์และมีฟองฟูน้อยกว่า $\leq 2/3$ ($\approx 67\%$)*

Happoshu*

มอลต์ $> 50\%$

¥220,000

ต่อ 1,000 ลิตร

อัตราเดียวกับเบียร์ทั่วไป

Happoshu

มอลต์ 25 - 50%

¥178,125

ต่อ 1,000 ลิตร

Happoshu

มอลต์ $< 25\%$

¥134,250

ต่อ 1,000 ลิตร

เครื่องดื่มฟองฟู
ที่มีแอลกอฮอล์ $< 10\%$

¥80,000

ต่อ 1,000 ลิตร

ตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 2563 จะทยอยปรับภาษีในเบียร์ประเภทต่าง ๆ ทุกรอบ 3 ปี
และจัดเก็บภาษีในอัตราเดียวกันที่ ¥155,000 ในวันที่ 1 ต.ค. 2569

การจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่อนุญาตให้มีการผลิตคราฟต์เบียร์

เนื่องจากเงื่อนไขขนาดกำลังการผลิตและเงินทุนขั้นต่ำ
ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงการคลังการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560
ภายใต้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

ดังนั้น จึงจัดเก็บภาษีได้เฉพาะคราฟต์เบียร์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ

จัดทำโดย นางสาวอรนิจ ปัญสุวรรณ เศรษฐกรปฏิบัติการ
ส่วนนโยบายภาษีสรรพสามิต สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

Tax Policy Journal

Tax Policy Bureau, Fiscal Policy Office

Edition 2, Volume 15, May 2020

ที่มา <https://www.unlockmen.com/wp-content/uploads/2017/03/bottled-beers-11-e1490958185220.jpg>

คราฟต์เบียร์... จากเบียร์เถื่อนสู่การผลิตที่ถูกกฎหมาย และแหล่งรายได้ใหม่ของประเทศ

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

ผู้บริโภคเบียร์ชาวไทยได้เริ่มมีโอกาสดลิ้มลองเบียร์ทางเลือกใหม่ ๆ ที่เรียกกันว่า “คราฟต์เบียร์” ซึ่งได้เริ่มนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมา

ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัวของคราฟต์เบียร์ทำให้ได้รับความนิยมในหมู่นักดื่มชาวไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการนำเข้าคราฟต์เบียร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อปี 2559 ได้เกิดกระแสความต้องการที่จะผลิต “คราฟต์เบียร์สัญชาติไทย” ที่มีการเติมแต่งวัตถุดิบอื่น ๆ มาเป็นส่วนประกอบ เช่น สมุนไพร ผลไม้ กาแฟ และชีสโกแลต เพื่อให้ได้รสชาติที่แปลกใหม่และหลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยคาดการณ์ว่าจะเป็นที่ยอมรับของนักดื่มทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

แต่ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมาย ทำให้ผู้ประกอบการไทยไม่สามารถผลิตและจำหน่ายคราฟต์เบียร์ในประเทศได้ จึงต้องไปผลิตที่ต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นประเทศคู่สัญญาเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) แล้วค่อยนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศ

Inside This Issue

โดย

นางสาวอรนิช ปญสุวรรณ
เศรษฐกรปฏิบัติการ สำนักนโยบายภาษี
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ผู้เขียนขอขอบคุณ

นายฤทธิ ศยามานนท์
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายภาษี

ดร. มณีขวัญ จันทรศร
ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภาษีสรรพสามิต
สำหรับคำแนะนำ

*ทัศนะหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความเห็นของหน่วยงาน

**เพราะเหตุใด “คราฟต์เบียร์”
ถึงได้รับความนิยมในหมู่นักดื่มเบียร์ชาวไทย
และมีแตกต่างจากเบียร์ชนิดอื่นอย่างไร
เรามาทำความรู้จักกับคราฟต์เบียร์
ให้มากยิ่งขึ้นกัน**

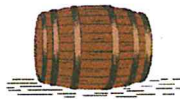
1. คราฟต์เบียร์ คือ ?

คราฟต์เบียร์ (Craft Beer) หมายถึง เบียร์ทำเองที่มีลักษณะเป็นงานฝีมือ (Craft) ที่สอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นปัจเจก โดยเป็นการผลิตที่ใช้วัตถุดิบดั้งเดิมเป็นส่วนประกอบ และไม่ใช่งานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

ที่มา <https://www.noozup.me/948928/>

หากพิจารณาคราฟต์เบียร์ในแง่ของการประกอบการ สมาคมผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ (Brewers Association) สหรัฐอเมริกาได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จะต้องเข้าองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ผลิตขนาดเล็ก (Small)

กำลังการผลิต ≤ 6 ล้านบาร์เรล (≈ 700 ล้านลิตร)
หรือมีขนาดกำลังการผลิตไม่เกิน 3% ของปริมาณ
การผลิตเบียร์ในตลาด

2. เป็นผู้ผลิตอิสระ (Independent)

ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มทุนหรือบุคคลอื่น
ที่มีใช้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ มีสัดส่วนความเป็นเจ้าของกิจการ
/ถือหุ้นส่วน $\geq 75\%$ ของมูลค่ากิจการ

3. ใช้วัตถุดิบดั้งเดิม (Traditional)

ในการผลิตเบียร์ เช่น มอลต์ ฮอปส์ ยีสต์ และน้ำ
หรือวัตถุดิบแปลกใหม่

"การใช้ วัตถุดิบดั้งเดิมหรือวัตถุดิบแปลกใหม่
ถือได้ว่าเป็น **ลักษณะเด่นของคราฟต์เบียร์**
โดยผู้ที่ชื่นชอบการบริโภคคราฟต์เบียร์มักมอง
คราฟต์เบียร์เป็นผลงานศิลปะ ประเภทหนึ่ง
ที่ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตผ่าน
สี กลิ่น และรสสัมผัสอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว"

นอกจากประเทศไทยแล้ว คราฟต์เบียร์ยังได้รับความนิยม
จากนักดื่มทั่วโลก อาทิ

ประเทศจีน

เป็นตลาดการบริโภคคราฟต์เบียร์ขนาดใหญ่ที่สุดในโลก
(ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2556) โดยผู้ผลิตคราฟต์เบียร์
ในกรุงปักกิ่งได้ผสมผสานวัตถุดิบและเครื่องเทศดั้งเดิม
ของจีนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของคราฟต์เบียร์ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบ
ทั้งในกลุ่มชาวจีนและชาวต่างชาติ

ประเทศสหรัฐอเมริกา:

คราฟต์เบียร์เริ่มกลับมาได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกา
อีกครั้งหลังจากที่มีผู้เข้าซื้อกิจการโรงเบียร์ขนาดเล็ก
ในปี 2508 และนำโรงงานดังกล่าวมาผลิตคราฟต์เบียร์ประกอบ
การเปิดเสรีการประกอบกิจการเบียร์โดยประธานาธิบดี
จิมมี คาร์เตอร์ ในอีก 14 ปีต่อมาในช่วงปี 2554 - 2559
พบว่า จำนวนผู้ผลิตและปริมาณการผลิตเพิ่มสูงขึ้นถึง 2 เท่า
โดยมีจำนวนผู้ผลิตคราฟต์เบียร์กระจายอยู่ตามรัฐต่าง ๆ กว่า
5,200 ราย นอกจากนี้ การเติบโตของอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์
ยังผลักดันให้เกิดการเติบโตในด้านการท่องเที่ยวเพื่อชมแหล่ง
ผลิตและชิมเบียร์ (Beer Tourism) ซึ่งใช้วัตถุดิบตามฤดูกาล และ
เกิดการสนับสนุนให้ผู้หญิงเข้ามาจับบทบาทในกระบวนการ
ผลิตเบียร์มากขึ้น

ที่มา <https://dothebay.com/p/breweries-and-beer-gardens-sf>

ประเทศเยอรมนี

เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์การผลิตคราฟต์เบียร์กว่า 500 ปี มีผู้ผลิตคราฟต์เบียร์มากกว่า 900 ราย โดยในเขต Upper Franconia เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของผู้ผลิตคราฟต์เบียร์สูงที่สุดในโลก (มีผู้ผลิตเบียร์ขนาดเล็กประมาณ 200 คนต่อจำนวนประชากรผู้อยู่อาศัยในเขต 1 ล้านคน)

ที่มา <https://www.dw.com/en/castles-beers-and-bayreuth-a-journey-through-upper-franconia/g-44019967>

ประเทศญี่ปุ่น

ได้ทำการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรเมื่อปี 2537 โดยอนุญาตให้ผู้ผลิตเบียร์ขนาดเล็กที่มีกำลังการผลิตตั้งแต่ 60,000 ลิตรขึ้นไปสามารถผลิตเบียร์ได้จากเดิมจะต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่น้อยกว่า 2 ล้านลิตร ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จึงสามารถขอใบอนุญาตการผลิตสุราได้ ทำให้คราฟต์เบียร์เริ่มได้รับความนิยมในญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ที่มา <https://allabout-japan.com/th/article/1910/>

ประเทศเวียดนาม

เป็นแหล่งผลิตคราฟต์เบียร์ขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยในปี 2561 มีการผลิตคราฟต์เบียร์ในเวียดนามกว่า 3.1 ล้านลิตร และมีผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ถึง 31 ราย

ที่มา <https://www.drinkmagazine.asia/2017/10/20/meet-future-vietnam-craft-brewing/>

2. การจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ในต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นโยบายภาครัฐในแต่ละประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและการเติบโตของอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์เป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงได้รวบรวมกรณีศึกษาการใช้นโยบายและการจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ในประเทศที่มีโครงสร้างการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากคราฟต์เบียร์ที่น่าสนใจหรือมีบริบททางเศรษฐกิจคล้ายคลึงกับประเทศไทย ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ของชาวอเมริกันในปี 2560 สภาkongเกรสได้ตรากฎหมาย "Craft Beverage Modernization and Tax Reform Act" หรือกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปภาษีอากร และกิจการเครื่องดื่มคราฟต์ที่มีผลใช้บังคับเฉพาะปี 2561 และ 2562 และต่อมาได้รับการขยายให้มีผลใช้บังคับถึงสิ้นปี 2563 โดยมีสาระสำคัญเป็นการลดภาษีสรรพสามิตให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ชาวอเมริกันที่มีขนาดกำลังการผลิตไม่เกิน 2 ล้านบาร์เรล (ประมาณ 230 ล้านลิตร) สำหรับการผลิตคราฟต์เบียร์ 60,000 บาร์เรล (ประมาณ 7 ล้านลิตร) แรกของปริมาณการผลิตในปีนั้น โดยมีอัตราภาษีดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ปี 2561 – 2563 ของประเทศสหรัฐอเมริกา

อัตราภาษีสรรพสามิตปี 2561 – 2563		
เบียร์ที่นำออกสู่ตลาดโดยผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ภายในประเทศที่มีขนาดกำลังการผลิตไม่เกิน 2 ล้านบาร์เรลต่อปี	60,000 บาร์เรลแรก	60,001 – 2,000,000 บาร์เรล
	\$3.50 (114 บาท)	\$16.00 (519 บาท)
เบียร์ประเภทอื่น ๆ	6,000,000 บาร์เรลแรก	เกิน 6,000,000 บาร์เรล
	\$16.00 (519 บาท)	\$18.00 (584 บาท)

ที่มา : The Alcohol and Tobacco Tax and Trade Bureau

ประเทศเวียดนาม

ภาษีการบริโภคพิเศษ (Special Consumption Tax) ที่จัดเก็บจากสินค้ากลุ่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศเวียดนามนั้นเป็นการจัดเก็บในอัตราตามมูลค่า โดยกำหนดอัตราตามชนิดเครื่องดื่มและปริมาณแอลกอฮอล์ สำหรับเบียร์ได้กำหนดให้จัดเก็บในอัตราร้อยละ 65 โดยจัดเก็บภาษีจากคราฟต์เบียร์เช่นเดียวกับเบียร์ทั่วไป

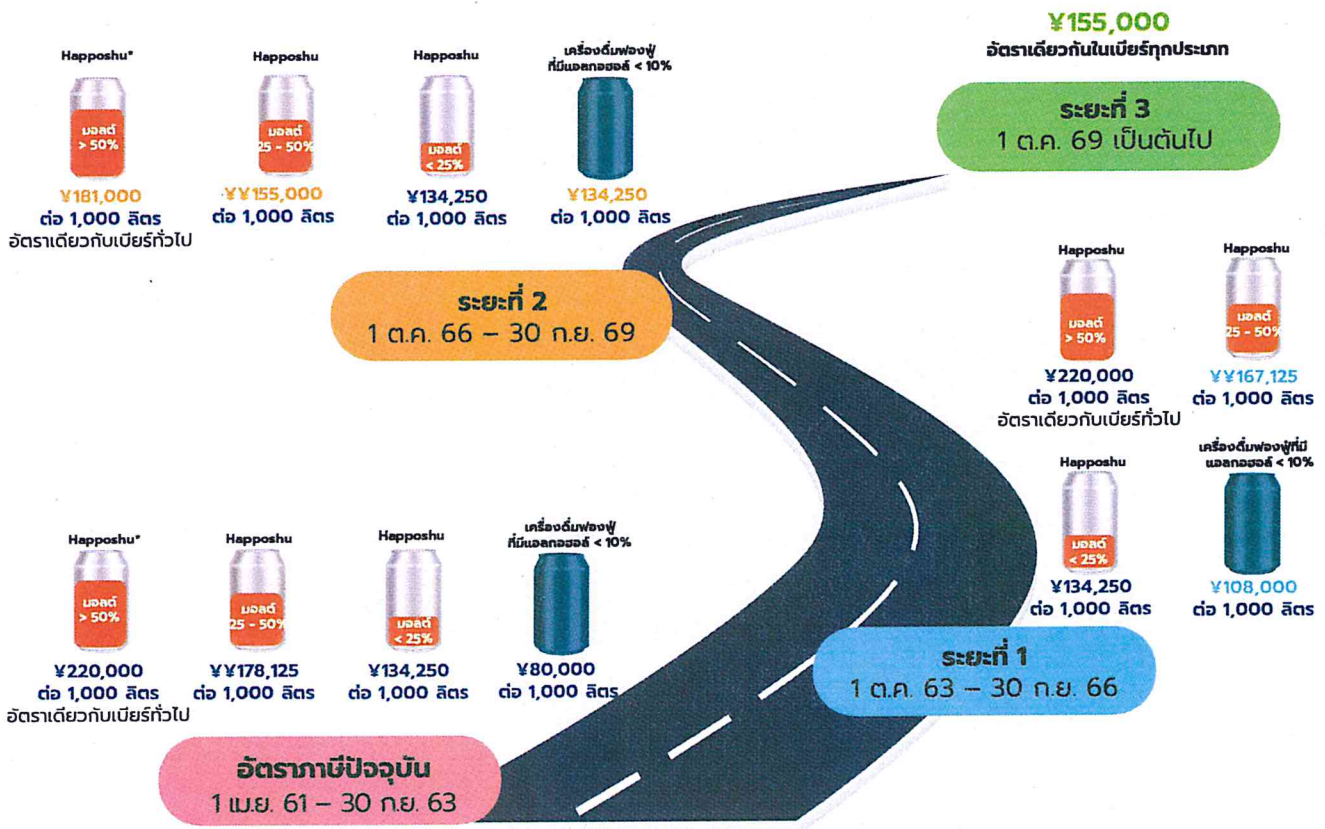
ที่มา https://www.freepik.com/premium-vector/vietnamese-woman-man-ride-bicycle-pass-landmark_4889012.htm#page=1&query=vietnam%20&position=14

ประเทศญี่ปุ่น

โครงสร้างภาษีสรรพสามิตสุราของญี่ปุ่นได้สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเบียร์ในหลากหลายรสชาติ โดยจำแนกกลุ่มเบียร์ตามส่วนประกอบของเบียร์ และอัตราภาษีจะทยอยปรับลดลงในแต่ละช่วงปี เพื่อส่งเสริมการส่งออกเบียร์ญี่ปุ่นไปยังต่างประเทศซึ่งปัจจุบันโครงสร้างภาษีสรรพสามิตเบียร์ของประเทศญี่ปุ่นจัดเก็บตามปริมาณส่วนผสมได้แก่ มอลต์ เหล้า หรือโซดาที่เติมในคราฟต์เบียร์ ซึ่งแบ่งระยะเวลาจัดเก็บภาษีออกเป็น 3 ระยะ โดยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 จะทยอยปรับภาษีในเบียร์ประเภทต่าง ๆ ทุกรอบ 3 ปี และจะจัดเก็บภาษีในอัตราเดียวกันที่ 155,000 เยน ในวันที่ 1 ตุลาคม 2569 รายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 อัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ของประเทศญี่ปุ่น

ที่มา : USDA Foreign Agriculture Report

*Happoshu หรือ Low Malt Beer เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีรสชาติเบียร์และมีฟองฟูมีมอลต์ $\leq 2/3$ ($\approx 67\%$)

3. การจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่สามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากคราฟต์เบียร์ที่ผลิตในประเทศได้ เนื่องจากกฎกระทรวงการคลังการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 ภายใต้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการได้รับอนุญาตทำสุราสำหรับโรงเบียร์ขนาดเล็กประเภทผลิตเพื่อขาย ณ ที่ผลิต (Brew Pub) ต้องมีขนาดกำลังการผลิตระหว่าง 100,000 – 1,000,000 ลิตร ในขณะที่โรงเบียร์ขนาดใหญ่ต้องมีขนาดกำลังการผลิตต่อปีไม่ต่ำกว่า 10 ล้านลิตรต่อปี

นอกจากนี้ ผู้ที่จะยื่นขออนุญาตผลิตเบียร์ทุกรายจะต้องเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถดำเนินการผลิตคราฟต์เบียร์ในประเทศได้ ดังนั้น จึงจัดเก็บภาษีได้เฉพาะคราฟต์เบียร์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ

ที่มา <https://bangkok.oneplace.events/eatdrink/thai-craft-beer-festival-2>

ที่มา https://th.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g1215773-d2617387-i286631163-Sea_Almond_Chilled_Restaurant_Bar-Nai_Yang_Sakhu_Thalang_District_Phuke.html

4. บทสรุป

ความนิยมและการเติบโตของสินค้าประเภทใหม่ อาทิ คราฟต์เบียร์ นับได้ว่าเป็นความท้าทายอย่างยิ่งทั้งต่ออุตสาหกรรมการผลิตเบียร์ไทยและการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายอย่างรอบด้าน

การอนุญาตให้มีการผลิตคราฟต์เบียร์และการขยายโครงสร้างภาษีสรรพสามิตให้ครอบคลุมคราฟต์เบียร์ที่ผลิตจากผู้ผลิตในประเทศ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายยังไม่อนุญาตให้มีการผลิต จะมีส่วนช่วยผลักดันการเติบโตของอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ รวมทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์สามารถสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีความหลากหลาย ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่อุตสาหกรรมเบียร์ไทยกับเบียร์นำเข้าจากต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น และการส่งออกคราฟต์เบียร์ของไทยไปยังต่างประเทศจะช่วยนำรายได้เข้ามาสู่ประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย

อ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. "กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/095/59PDF.BLT.BANGKOK>. "ธุรกิจเบียร์ปี 62 มาแรง หลายแบรนด์รุกตลาดรับเทศกาลดื่มร้อนใหม่" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.bltbangkok.com/news/4571/>
VINEPAIR STAFF. "What Is The Definition Of Craft Beer?" [Online]. Available: <https://vinepair.com/beer-101/what-is-craft-beer/>
The Alcohol and Tobacco Tax and Trade Bureau. "Tax Cuts and Jobs Act of 2017. Craft Beverage Modernization and Tax Reform" [Online]. Available: <https://www.ttb.gov/alcohol/craft-beverage-modernization-and-tax-reform-cbmtra>

Flanders Investment and Trade. "BEER MARKET IN THAILAND" [Online]. Available: https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/sites/trade/files/market_studies/Studie%20Beer%20Market%20in%20Thailand.pdf
USDA Foreign Agriculture Report. "Liquor Tax Reform Japan" [Online]. Available: http://www.usdajapan.org/wpusda/wp-content/uploads/2018/05/Liquor-Tax-Reform-Japan_Tokyo-ATO_Japan_4-9-2018.pdf
Vietnam Briefing. "Vietnam's Alcoholic Beverage Industry" [Online]. Available: <https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnams-alcoholic-beverage-industry.html/>